

MINIMÁLNY ŠTANDARD PRE ŠPECIALIZAČNÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM V ŠPECIALIZAČNOM ODBORE

HEMATOLÓGIA A TRANSFÚZIOLÓGIA

1. Charakteristika špecializačného odboru

Hematológia a transfúziológia je špecializačný odbor medicíny. Pozostáva z dvoch navzájom súvisiacich vedných disciplín: z hematológie a z transfúziológie. Zaoberá sa prevenciou, epidemiológiou, diagnostikou, klinikou, liečbou, dispenzarizáciou, prognózou, konziliárnou a posudkovou činnosťou pri chorobách krvi, krvotvorných orgánov a lymfatického systému u dospelých a detí. Vychádza z poznatkov biológie, fyziológie a patológie krvi a krvotvorby. Tieto poznatky využíva aj pre hemoterapiu a s ňou úzko zviazané sprievodné činnosti.

2. Dĺžka špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium trvá najmenej 5 rokov.

3. Požiadavky na zaradenie do špecializačného štúdia

Odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolání lekár.¹⁾

4. Obsah a rozsah špecializačného štúdia

A. Teoretické vedomosti

A.1 Spoločný internistický kmeň v trvaní 24 mesiacov

1. etiológia, patogenéza, klinická symptomatológia, diagnostika, diferenciálna diagnostika, liečba a prevencia vnútorných chorôb,
2. indikácie, kontraindikácie, interpretácia výsledkov diagnostických a terapeutických výkonov, laboratórnych a pomocných vyšetrení vo vnútornom lekárstve,
3. diagnostické a liečebné postupy pri zlyhávaní vnútorných orgánov a systémov (napríklad srdce, pľúca, obličky, pečeň),
4. základy intenzívnej starostlivosti, monitorovanie, diagnostické a liečebné postupy pri naliehavých situáciách vo vnútornom lekárstve,
5. princípy a prax ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti o chorých s vnútornými chorobami,
6. indikácie a interpretácia konziliárnych vyšetrení v internistickej praxi.

---

¹⁾ § 33 a 33a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

A.2 Vzdelávanie v odbore hematológia a transfúziológia v trvaní 36 mesiacov

A.2.1 V rámci klinickej a laboratórnej hematológie

1. krvotvorba pri fyziologických a patologických stavoch, jej genetická, epigenetická, cytokínová a neurohormonálna regulácia,
2. fyziológia a patológia bunky (základná štruktúra bunkového jadra, cytoplazmy, morfológická a ultraštruktúrna charakteristika vo svetelnom a elektrónovom mikroskope, metabolizmus, delenie, proliferácia, apoptóza),
3. erytrocyt: fyziológia a patológia, hemoglobín, metabolizmus železa, vitamínu B12 a iných krvotvorných látok, anémie, polycytémia,
4. leukocyt: fyziológia a patológia, význam pri nešpecifickej a špecifickej imunite, celulárne, intercelulárne a adhezívne funkcie s endotelom, nádorové procesy,
5. trombocyt: jeho štruktúra, funkcie fyziologické, patologické pri vrodených a získaných poruchách hemostázy,
6. krvná plazma, proteíny: fyziologické zloženie, zmeny pri krvných chorobách, sekundárne zmeny,
7. etiopatogenéza, charakteristika, diagnostika a liečba primárnych benígnych a malígnych chorôb krvi, krvotvorby a sekundárnych reakcií,
8. základné a špeciálne laboratórne vyšetrenia a špeciálne techniky (biochemické, cytologické, imunologické, imunochemické, molekulovo genetické, kultivačné),
9. zabezpečenie, koordinácia, monitorovanie klinických a laboratórnych hematologických vyšetrení, stanovenie diagnózy, manažment, konzultačná činnosť,
10. komplexná liečebná starostlivosť o chorých s hematologickými chorobami: substitučná, cytostatická, imunosupresívna, antikoagulačná, intenzívna liečba, transplantácie krvotvorných buniek a ďalšie liečebné postupy.

A.2.2 V rámci transfúziológie

1. imunoematológia, genetika krvných skupín a ich variantov, klinická interpretácia a v indikácia substitučnej hemoterapie,
2. organizácia národnej transfúznej služby na Slovensku, výchova darcov a nábor darcov krvi,
3. odber krvi, spracovanie a konzervácia krvi a krvných prípravkov,
4. technika frakcionácie a výroby diagnostických sér a špeciálnych prípravkov krvnej plazmy bezpečných z hľadiska prenosu infekcií,
5. technika produktívnej a liečebnej hemaferézy, indikácie a kontraindikácie,
6. odbery krvotvorných buniek pre autológne a alogénne transplantácie a ich príprava, modifikácie čistenia, zmrazovania,
7. zabezpečenie a kontrola kvality transfúzných prípravkov,
8. spolupráca na vytvorení registrov darcov krvi a kostnej drene,
9. manipulácia s bunkami kostnej drene, kultivácie,
10. princípy racionálnej komponentovej substitučnej hemoterapie,
11. kontrola bezpečnosti na všetkých medzistupňoch výroby krvi ako bezpečného lieku,
12. účasť na vývoji a výskume v odbore.

A.3 Špecifické témy

1. identifikácia násilia páchaného na ženách a mužoch vo všetkých jeho formách, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi,
2. problematika marginalizovaných rómskych komunít.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti A.3 absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu, nemusí ich opakovane absolvovať.

A.4 Všeobecné témy

1. zdravotnícka legislatíva,
2. zdravotnícka etika,
3. systém verejného zdravotného poistenia,
4. systém sociálneho zabezpečenia a lekárska posudková činnosť,
5. práva pacienta, vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti A.4 absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu, nemusí ich opakovane absolvovať.

B. Praktické zručnosti

B.1 Spoločný internistický kmeň v trvaní 24 mesiacov

B.1.1 Počet zdravotných výkonov

Zdravotný výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
štandardná ústavná klinická prax: prijatie, pacienta, anamnéza, fyzikálne vyšetrenie, popis elektrokardiografického vyšetrenia (EKG), popis röntgenologickej (RTG) snímky hrudníka, interpretácia pomocných, laboratórnych a konziliárnych vyšetrení, sledovanie a liečba, prepustenie pacienta	-	400 pacientov
popis EKG	-	400
popis RTG snímky hrudníka	-	400
popis RTG snímky brucha	-	50
venepunkcia, zavedenie venózneho katétra	-	50
infúzna a injekčná liečba	-	50
odber artériovej krvi, interpretácia vyšetrení	-	20
transfúzia krvi a krvných prípravkov	-	20
vyšetrenie krvného náteru	-	20
vyšetrenie moču a močového sedimentu	-	20
punkcie telových dutín	-	20
odsávanie sekrétu z dýchacích ciest, inhalačná liečba, ventilácia	-	20
katetrizácia močového mechúra u muža a u ženy	-	20
zavedenie sondy do hornej časti gastrointestinálneho traktu	-	8
zavedenie centrálného venózneho katétra	5	-
tracheálna intubácia	5	-
defibrilácia, kardioverzia	5	-

echokardiografia	20	-
funkčné vyšetrenie kardiovaskulárneho systému (napríklad 24-hodinový záznam EKG, krvného tlaku, ergometria, „head-up tilt“ test)	20	-
funkčné vyšetrenie respiračného systému: spirometria, bronchoskopia	20	-
rádiodiagnostika: intervenčná rádiológia, počítačová tomografia, magnetická rezonancia, rádionuklidové vyšetrenie, pozitronová emisná tomografia	40	-
ultrasonografia: abdomenu, štítnej žľazy, duplexná ultrasonografia ciev	40	-
gastrointestinálna endoskopia: ezofagoskopia, gastroskopia, kolonoskopia	30	-
biopsia orgánov a tkanív (napríklad kostná dreň, pečeň, oblička, štítna žľaza)	10	-
pitva	5	-

Lekár po absolvovaní trojmesačnej odbornej zdravotníckej praxe na oddelení vnútorného lekárstva, vrátane ktorej absolvoval jeden mesiac na jednotke intenzívnej starostlivosti (JIS), vykonáva aj ústavné pohotovostné služby pod dohľadom lekára špecialistu.

B.1.2 Rozsah povinnej odbornej zdravotníckej praxe počas spoločného internistického kmeňa v trvaní 24 mesiacov

Spoločný internistický kmeň trvá 24 mesiacov, z toho 15 mesiacov na pracovisku vnútorného lekárstva a 9 mesiacov na ďalších predpísaných klinických pracoviskách.

Pracovisko	Dĺžka
štandardné oddelenie-vnútorného lekárstva alebo klinika; v prípade, že kmeňovým pracoviskom lekára je vysokošpecializované centrum v odbore kardiológia; angiológia; endokrinológia; diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy; hematológia a transfúziológia, pneumológia a ftizeológia alebo reumatológia, je možné so súhlasom odborného garanta špecializačného štúdia absolvovať 3 mesiace povinnej lôžkovej praxe na tomto pracovisku	15 mesiacov
JIS (internistická, metabolická alebo koronárna)	2 mesiace
príjmová ambulancia oddelenia vnútorného lekárstva alebo centrálné príjmové oddelenie nemocnice	2 mesiace
voliteľný internistický odbor (napríklad gastroenterológia, kardiológia, geriatria, pneumológia a ftizeológia, hematológia a transfúziológia, vnútorné lekárstvo) po dohode so školiteľom špecializačného štúdia	2 mesiace
chirurgické oddelenie	2 mesiace
oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny	1 mesiac

B.2 Vzdelávanie v odbore hematológia a transfúziológia v trvaní 36 mesiacov

B.2.1 Počet zdravotných výkonov

Zdravotný výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
komplexné hematologické vyšetrenie	-	200
komplexné paliatívne vyšetrenie	-	20

cielené onkologické vyšetrenie pred podaním prvej systémovej liečby	-	50
cielené onkologické vyšetrenie pred podaním druhej alebo ďalšej systémovej liečby	-	100
cielené onkologické vyšetrenie pred začatím udržiavacej liečby	-	20
cielené vyšetrenie pri relapse onkologického ochorenia alebo jeho progresii	-	50
cielené onkologické vyšetrenie, pri febrilnej neutropénii	-	20
pohovor v súvislosti s onkologickým ochorením	20	-
písomné vypracovanie individuálnych, cielených terapeutických postupov pri hematologických ochoreniach	-	50
komplexná analýza výsledkov (konziliárna činnosť)	-	50
transfúzia krvného prípravku	-	100
indikovanie podpornej hematologickej a transfúznej liečby	-	100
zhodnotenie koagulačného vyšetrenia	-	100
diagnostika a manažment získaných koagulopatií	-	200
manažment antitrombotickej liečby a ich komplikácií	-	100
liečba hemofilie a vrodených koagulopatií	10	-
manipulácia a evidencia koagulačných faktorov	50	-
plánovanie koagulačných faktorov	4	-
punkcia kostnej drene	-	100
trepanobiopsia kostnej drene	-	30
odber kostnej drene na cytogenetické vyšetrenie + vyhodnotenie	50	-
odber kostnej drene na imunofenotypizačné vyšetrenie + vyhodnotenie	50	-
zhodnotenie morfologického vyšetrenia kostnej drene	-	200
bunky periférnej krvi - morfológia a diferenciálny rozpočet všetkých buniek	-	500
intratekálna aplikácia lieku	10	-
liečebná veneseckia	10	-
perkutánná implantácia cievnych prístupov	20	-
extrakorporálna fotoferéza	5	-
prístrojová liečebná plazmaferéza alebo cytaferéza	20	-
kmeňové bunky periférne - separácia	5	-
kmeňové bunky - kryokonzervácia	5	-
kmeňové bunky - kultivácia	3	-

B.2.2 Rozsah povinnej odbornej zdravotníckej praxe

Pracovisko	Dĺžka
kontinuálna klinická prax na lôžkovom hematologickom oddelení alebo v klinickej ambulancii a hematologickom laboratóriu, kontinuálna prax sa uskutočňuje na hematologicko - transfúziologických pracoviskách	24 mesiacov
transfúziologické pracovisko, z toho: špecializované pracovisko	6 mesiacov, z toho: 2 mesiace
špecializované kliniky hematológie a transfúziológie	6 mesiacov

C. Nácvik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných partnerov, vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením, marginalizovaných rómskych komunít, ľudí bez domova, utečencov, migrantov a iných zraniteľných skupín, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti C. absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu v období kratšom ako 10 rokov, nemusí ich opakovane absolvovať.

5. Ukončenie špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou pred skúšobnou komisiou, ktorej súčasťou je obhajoba písomnej práce.

6. Výstupné vedomosti a zručnosti

A. Po absolvovaní spoločného internistického kmeňa

1. spôsobilosť samostatnej práce na lôžkovom oddelení,
2. ovládať základné diagnostické a liečebné postupy pri chorobách vnútorných orgánov,
3. zvládnuť naliehavé situácie vo vnútornom lekárstve, vrátane KPCR,
4. samostatne vykonávať ústavné pohotovostné služby na lôžkovom oddelení a na oddelení urgentného príjmu,
5. samostatne interpretovať výsledky laboratórnych a pomocných vyšetrení vo vnútornom lekárstve, indikácie a interpretácie konziliárnych vyšetrení.

B. Po absolvovaní špecializačného štúdia

1. vykonať komplexné hemalogické vyšetrenie na diferenciálnu diagnostiku hematologických a hematoonkologických ochorení,
2. zabezpečiť konziliárnu hematologickú činnosť pre ostatné odbory medicíny vrátane internistických a chirurgických,
3. vyhodnotiť výsledky hematologických a hemokoagulačných vyšetrení,
4. navrhovať diagnostické a terapeutické postupy pri hematologických a hematoonkologických ochoreniach,
5. realizovať a vyhodnocovať vyšetrenia kostnej drene,
6. starať sa o pacientov s hematologickými a hematoonkologickými ochoreniami, monitorovať efektívnosť a nežiadúce účinky hematologickej a hematoonkologickej liečby,
7. indikovať substitučnú, cytostatickú, imunosupresívnu, antikoagulačnú, intenzívnu liečbu, transplantácie krvotvorných buniek a ďalšie liečebné postupy.